

Undirgangs-gongdin!

Veruleikin er tann syrgiligi ella stuttligi, at vit eru dumpaðir í heimastýri og eiga at ganga amtið um aftur. Men í staðin fyri at fyrirreika okkum til at gagna amtið um aftur við at læra okkum at skriva "Vi fattige folk udi Færø..." eru vit gud hjálpi mær farnir at tala um at fáa eina sjálvstýrslóg - teir munnu helst meina eina "gamla sjálvstýrslóg" skrivar Jens M. Dalsgaard, sosiologur í "Sjónarmið" í dag.

Jens M. Dalsgaard, sosiologur, skrivar

Nú feroingar og serliga vit havnarmenn, hava sæð at vart land fer um koll, eru vit farnir at kóla um og illneitast inn a ta seinastu dáragerðina. Knappliga eru mestsum øll vorðin samd um at júst henda gongdin er undirgangsgongdin, ikki allar hinar, men henda. Hetta við at illneitast inn á seinastu dáragerðina, minnir mest um tættin hjá Póli F. um jarðarferðina — tann, sum drakk seinasta dropan fekk toyggið.

Eg haldi avgjørt at gera tað er skynsamt at gera Vágagongina beint nú, ikki bara onkundið í

1992 ella 92, men beint nú, meðan vit enn hava møguleika at gera enn eina dáragerð oman á allar hinar.

Tað verður so ógvuliga skjótt at landskassin verður settur undir umsiting, helst av forsætismálaráðnum, og tá sleppa vit einki at gera — at grava holur, kirkjugarðar undantíknir, verður strangliga bannað. Vit eru farnir á heysin fyri nógvum árum síðani, men tað er so ringt at staðfesta. Tá ið vit longu eru farnir á heysin, so ger tað einki um vit skylda 200 mill. meira ella minni. Eitt er tó vist og tað er, at tað

er nógv betur at fara á heysin við eini Vágagong enn uttan. Tí haldi eg at vit skulu gera hana straks.

Veruleikin er tann syrgiligi ella stuttligi, at vit eru dumpaðir í heimastýri og eiga at ganga amtið um aftur. Men í staðin fyri at fyrirreika okkum til at ganga amtið um aftur við at læra okkum at skriva »Vi fattige folk udi Færø...«, eru vit gud hjálpi mær farnir at tala um at fáa eina sjálvstýrslóg — teir munnu helst meina eina »gamla sjálvstýrslóg«.

Hetta við at eitt land fer á heysin, er ikki so

ringt sum tað ofta verður gjørt til. Danmark hevur verið á falittinum síðan tað var samlað undir Gormi gamla ella Haraldi bláttann, hvørt tað enn var, men har gongur upp á stás. Fyrr kundu teir brigslað dýrum kriggjum og oyðslutum kongum, men nú teir hava havt frið síðan 1864, er heilt galið og eingin at brigsla. Vit skulu bara vevja okkara dárskap upp í teirra ella allan tann europeiska, og so sæst hann ikki aftur.

Sæð í einum søguligum perspektivi eru okkara dáragerðir smáting. Hugsið bara um pyra-

midurnar. Steinbýtt í orðsins einasta og sanna týðningi. Í staðin fyri at begrava, brenna ella kasta farao fyri krokodillurnar, so lagaðu teir hesar risa varðarnar við einum evarska litlum holi til at seta hann og alt hansara tjóvagoðs í — tað var sjálvandi ein ávis afturbæring við tað at gravrevvarnir stjólu tjóvagoðsdið aftur. Og hvat gera vit? Jú, vit eru nógv býtt at fara til Egyptalands at beundra dárskapin, snakka um framkomman kultur og hvussu væl teir dugdu. Einki veit eg um, at egyptarar talaðu um samfelagsbúskaparligu

nyttuna av at laga pyramidur, ella um tær mundu fara at forrenna seg eftir 100 ella 1000 árum. Tó veit eg ikki betur enn at tær eru goldnar, tí har hanga eingir lepar við. Arbeiðsloysi hevur helst verið litið, so áttu vit ikki at umhugsast at laga pyramidur í hesum døgum; gróti hava vit nógv mikið av. Ikki tí, høvdu vit farið undir projektið, skuldi tað skjótt komið fram, at feroyskt grót er óegnað til pyramidur, sbr. norskum formum og brunaumsjón landsins.

Nei, mannkynið verður ikki klókari. Best høvdu vit tað inni í paradisið — skitbýtt og spillnakin, men heldur ikki har kundu vit halda okkum í skinninum. Várharra mátti blaka okkum út fyri ólydni, og alt síðani hava vit verið óreggerilig. Várharra, sum var alvaldandi, kundi ikki eingang halda skil á tveimum menniskjum, og vit ætla at halda skil á 45.000 — er tað ikki hugmóð? Tað eru enn tá nøkur, sum ætla at fáa skil á allari mannaættini, men tað man vera skemt.

jens m. dalsgaard

Óli Jacobsen skrivar:

Nú er tað javnaðarflokkurin, sum hevur »ophørsudsalg«

Tað var vist Atli Dam sjálvur, sum speirak tjóðveldisflokkinn við hansara »ophørsudsalg«, tá hesin flokkur á sinni kastaði saman við sambandsflokkinum. Og tað var eingin lygn í tí.

Men tað er nógv, sum bendir á, at Atli Dam sjálvur er við at »avvikla« javnaðarflokkinn. Tað gongur sjón fyrri søgn, at tað er fólkaflokkurin, sum stýri javnaðarflokkinum, og tað fyrst og fremst í málum, sum skuldi verið sermerki fyri ein javnaðarflokk. Her verður hugsað um víðurskiptini við fakfeløgini.

Her hevur javnaðarflokkurin síðan seinasta val týðuliga vist, at fakfeløgini skulu ikki vænta sær annað enn »háð og spott«. Tað visir seg nevnliga, at tað er nýggi

politikkurin hjá javnaðarflokkinum, at fakfeløg skulu metast sum um tey ikki eksistera. Sjálvur havi eg reist nógvur spurningar um politikkin hjá javnaðarflokkinum móttvegis fakfeløgum og fiskimonnum, men tað er sum at spyrja ein stein. Tað sama er tá fak- og vinnufeløg venda sær til landsstýrið. Tey verða ikki vírd eitt svar. Nú er hálvur annar mánaði síðan, at Fiskivinnu Starvsnevndin vendi sær til landsstýrið (við ávrit av brævinum til hvønn landsstýrsmann). Men landsstýrið við javnaðarflokkinum á odda virðir ikki einum brævi frá feløgum umboðandi alla fiskivinnuna so mikið sum eitt aftursvar.

Men hvat skuldi javnaðarflokkurin eisini svar-

að aftur? Hann hevur jú selt sína sál á hesum okinum. Tað er heilt týðuligt, at flokkurin er farin í part við teimum, sum vilja útløka fakfeløgini ikki bert frá ávirkan, men eisini frá at seta fram síni sjónarmið á røttum stað. Tí verða allar lógir og reglur tulkaðar til skaða fyri fakfeløgini. Tað seinasta er tann »stýringsbólkurin«, sum er settur at tillaga okkara studningskipan til EF. Eisini her hevur javnaðarflokkurin úthýst fiskivinnufeløgini frá ávirkan, hóast hetta eru víðurskipti, sum hava allar størstu ávirkan á víðurskipti fiskimanna. Men hetta er eisini ein liður í herferðini móti fiskimonnum og fakfeløgum.

Tað er eingin loyna, at orsökini til henda ágang móti fakfeløgum er

tann, at politikarar hava »samtykt«, at vinnufeløgini innan fiskivinnuna skulu gerast til syndabukkar fyri ta støðu, sum fiskivinnan er í, og so lættisoppakendur er javnaðarflokkurin, at hann »bekvent« er sloppin sær upp í hetta kórið.

Tí er tað nakar, sum veit, at ákærurnar móti vinnufeløgum í hesum sambandi byggja á eitt falskt grundarlag, so er tað júst formaðurin í javnaðarflokkinum. Hann var sum kunnugt landsstýrsmáður í fiskivinnumálum í 1985–89. Og stóru partur av tí sindri, sum hendi á fiskivinnuøkinum í hesum tíðarskeiði, var júst eftir uppskoti frá fiskimannafelagnum. Tað lóg-aruppskot, sum setti skjótil á marknaðarbúskapin hjá flakavirkjun-

um og fiskasøluni, og sum varð samtykt í 1988, var av fyrstan tíð sett fram av FF. Og tað er ein veruleiki, at hevði Atli Dam ikki latið hetta uppskot verið saboterað í Tinganesi, kundu vit byrja umleggingina til marknaðarbúskap longu í 1987, og so er tað ikki vist at støðan við fiskivinnuni hevði verið so ring.

Tískil hevur javnaðarflokkurin als onga orsök til at sýna FF ta vanvirðing, sum hann ger. Men hinvegin verður tað floksins trupulleiki at hann

svikur tey fakfelagsfólk, sum hava stuðlað hann. Veljarakanningar vísa hvønn veg tað ber, og við hesi gongdini verður flokkurin horvin, tá val verður aftur.

Men hin vegin skal flokkurin ikki rokna við, at hetta svikið skal fara aftur við borðinum í tøg. Tað skal ikki verða tagt burtur, at fakfelagsfólk halda seg hava valt ein »arbeiðaraflokk« undir skeivum fyrirtreytum.

Óli Jacobsen